

PIŠETA IN UREJUJETA:

Lojze Košorok
in Pavla Gruden

KAR PO DOMAČE

Nekdaj sem bila članica Liberalne stranke v Avstraliji, ki je edina stranka, ki sem ji kdaj pripadala. Toda, ko sem v njej spoznala, da ne ščiti interese malega človeka, sem jo zapustila, nisem pa prenehala opazovati delovanje Liberalnega Etničnega Koncila, ki so ga simpatizerji nacizma z izgovorom, da so borci protiv komunizmu, izkoriščali v svoje politične namene ne oziraje se na to, da so izkoriščali s tem tudi Liberalno stranko ter odvezali ugled njenim dobroimernim članom.

Nacisti

V danes že pokojnemu Liberalnemu Konilu so se skrivali bivši nacistični kolaboratori in hlapci, narodni izdajalci in pora ženi neprijatelji človeštva, ki so zidali svoje, ljudskim pravicam sovražne upe in bolne ambicije ne samo na račun protikomunizma ampak na račun Avstralije, ki jim je nevede ponudila ne samo zavetišče ampak tudi skrilavice, v katerem so nemoteno par let kovali svoje umazane načrte. Ne samo da jim je Etnični Koncil v okviru Liberalne partije služil kot odskočna deska za njihove umazane, tajne načrte za vzpostavitev nacistične ideologije, ne samo da jim je naselil velik del anglosaksonskega ljudstva, naselila jim je celo Federalna vlada.

V svoje temne vode so pritegnili število uglednih avstralskih politikov in poštenih ljudi, ki so naselili njihovim protikomunističnim govorom, razgledanosti, uglajenosti in hitremu vzpenjanju po liberalni politični lestvici.

Lažnjivci

Zanimivo je kako so laž-

njivci v Etničnem Koncilu Liberalne stranke pridobili na svojo stran celo poštenjake, ki so z njimi rami delali za dobrobit svoje stranke, a so v resnici, nekateri od njih tako globoko zabredli v mreže nacistov, da so z njimi v javnosti nastopali v korist izkoriščevalcem avstralske demokracije, ne samo v svojo škodo ampak celo na škodo zunanje politike Avstralije.

Danes so razkrinkani, Koncil je padel in z njim so padli številni dobroimerni ljudje, kateri si bodo le z velikimi težavami zopet pridobili zaupanje partije. Z njimi vred pa so padli tudi oportunisti, ki so računali na položaje privilegirancev v političnem stroju Liberalne stranke. Kdor visoko leta - nizko pade.

Resnica zmaguje

Spominjam se še, ko sem dopisovala v nekem angleškem etničnem tedniku in vodila težke borbe z enim od urednikov, ki je pripadal tistim "neznanim junakom", ki so se v božjem imenu borili na strani nacistov, da bi se po Hitlerjevi zmagi vrnili na svoje stolčke in položaje nad preprostim, nevednim ljudstvom.

"Napadaj kapitalizem kolikor hočeš", mi je dovoljeval. Toda na vso moč me je skušal preprečevati v mojih napadih na Etnični Koncil Liberalne stranke, ker se je bal resnice, ki sem jo prinašala v svojih dopisih. Čim bolj mi je nasprotoval, toliko bolj sem bila uporna. Resnica je ostala na moji strani. On sam pa je zginil s pozornice.

Zginil je tudi Etnični Koncil. Po izdajalcu gori, po izdajalcu doli. RESNICA IMA RAVNO POT.

Pavla Gruden

VZVOD
SPORAZUMEVANJA

V Kopru srečanje narodnosti sosednjih dežel - Etnotna misel predstavnikov vseh narodnosti: izmenjava izkušenj koristi skupnim prizadevanjem

Narodnostne skupnosti v tem delu Evrope so zelo važen element sožitja med narodi in lahko veliko prispevajo k razvoju odnosov, so med drugim poudarili na prvem dnevu četrtega srečanja narodnosti sosednjih dežel, ki je bilo v Kopru. Udeležili so se ga razen gostiteljev, to je predvsem italijanske narodnostne skupnosti v Jugoslaviji, še predstavniki koroških Slovencev, predstavniki madžarske narodnosti, ki živijo v Sloveniji in na Hrvaškem, predstavniki Slovencev, ki živijo v Italiji ter zastopniki Slovencev in Hrvatov iz Madžarske.

Doslej so bila tri taka srečanja predstavnikov narodnosti iz sosednjih dežel. Današnje se je začelo z uvodnimi opisi razmer in življenja posameznih narodnosti.

V imenu gostitelja, Zveze Italijanov v Jugoslaviji, je njen predsednik Mario Bonitto opisal, da je bilo letošnje leto, 35-letnica ustanovitve italijanske unije, še posebej pomembno, saj je zveza dobila za svoje delovanje visoko odlikovanje predsednika republike. Po njegovih besedah je delegatski sistem kot os celotne socialistične demokracije v praksi potrdil, da je to tudi velika možnost za polno uveljavljanje pripadnikov italijanske narodnosti, saj so prisotni v vseh delegatskih okoljih.

Kot eno izmed izredno perečih nalog je navedel obravnavanje problematike vzgoje in šolanja, kjer je letos uspelo, da po daljšem obdobju vpis v italijanske šole ni manjši.

Predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter je v opisu razmer koroških Slovencev navedel, da so pogoji slabši kot so bili, preden je avstrijska vlada sprejela nekatere zakonske predpise navidezno slovenski narodnosti v prid, v resnici pa v škodo in v nasprotju s 7 členom avstrijske državne pogodbe. Ta zakonodaja deli koroške Slovence na več kategorij, skuša jih razcepiti in odtrgati od vodstva. Koroški Slovenci se morajo borovati proti asimilaciji, za demokratsko dvojezičnost, uvedbo obveznega pouka slovenščine v vseh krajih, kjer so Slovenci in za gospodarsko krepitev položaja.

Položaj slovenske narodnosti v Italiji se od zadnjega srečanja predstavnikov narodnosti sosednjih dežel ni spremenil, prej bi rekli, da je bolj zaskrbljujoč, je dejal predsednik SKGZ Boris Race. Proti Slovincem na tržaškem in Slovenski Benečiji se je razvila zaskrbljujoča sovražna nacionalistična kampa-

anja, katere nosilci so nasprotniki sodelovanja in sožitja. Vplivati skušajo na javnost ne le zato, da se globalna zaščita Slovencev ne bi premaknila z mrtve točke, temveč bi radi sklenje pribojevanih narodnostnih pravic.

Predsednica skupnosti Madžarov, ki živijo na Hrvaškem, Irena Kovacs, je prikazala, kako je madžarska narodnostna skupnost vključena v vse družbeno življenje. V imenu Slovencev in Hrvatov, ki živijo na Madžarskem, je govoril Istvan Laszlo iz Železne županije. Dejal je, da v skladu z internacionalistično politiko tako v organih oblasti kot v domovinski fronti dajejo velik poudarek demokratičnemu enakopravnemu razvoju manjšinskih narodnosti, še posebej glede možnosti za dvojezičnost, za vzgojo v materinem jeziku in razvoj avtohtone kulture. Koristni so stiki, ki jih imajo tako z madžarsko narodnostno skupnostjo, ki živi v Pomurju, kot tudi z republiko Slovenijo.

Pripadniki madžarske narodnosti, ki živijo v Sloveniji, so po besedah Istvana Mihovicsa dosegli izredno ugodne pogoje za razvoj z modelom dvojezične šole, ki je letos slavila dvajset letnico. Ta je vzorec za dvojezičnost na celotnem mašinem območju. Ne velja le za pripadnike madžarske narodnosti, temveč za vse prebivalce, kajti enostranska vzgoja bi pomenila tudi nevarnost za razvoj asimilacije.

VSAKO JUTRO
KISLO ZELJE Z
OCVIRKI

Leta človeku niso vedno v breme, pa čeprav jih je že skoraj sto. Šrinov ata iz Zavrha pri Trojanah bo slavil 2. decembra 96 let, a je še vedno čil in zdrav, pa tudi še zelo delaven, saj njegove pridne roke v dolgih zimskih večerih spleto tudi do 30 slamnatih peharjev, s svojim nepogrešljivim pipcem pa izreže še mnogo koristnih reči, ki na kmetih vedno prav pridejo.

Pred prvo svetovno vojno je za boljši kos kruha odpotoval v Ameriko, a se je že po štirih letih vrnil nazaj v domovino. "Kar vse leto sem moral delati v rudniku, da sem zaslužil za vožnjo nazaj," pravi. Po vrnitvi v domači kraj ga je pot za zaslužkom spet popeljala v tujino, v Avstralijo.

Po prvi svetovni vojni je delal v rudniku Zagorje, po "šihu" pa ga je vedno še čakalo delo na kmetiji, na katero je še danes zelo ponosen.

Kadar se srečamo s tako spoštljivo starostjo, se nehote pobaramo, kako da tako visokih let? "Vsako jutro jem kislo zelje z ocvirki, ki ga znajo prav pripraviti le moji domači!"

Novice in zanimivosti

IZID DRAGOCENE GRAMOFONSKE
PLOŠČE

Kulturni dogodek nacionalnega pomena: s temi besedami se lahko začne poročilo o izidu gramofonske plošče "Porabje", na kateri je zbranih devetnajst zvočnih primerov izvirne ljudske glasbe. Ta plošča je namreč šele prvi kamenček v mozaiku "Slovenske glasbe" (predvidoma naj bi izšlo dvanajst plošč), na katerih bodo predstavljene pesmi in instrumentalna glasba iz Režije, Beneške Slovenije, s Tržaškega, Koroške, Goriškega, z Gorenjske, s Štajerske, iz Prekmurja, Bele Krajine, Dolenjske, s Primorske in z Notranjske, na koncu pa še "zvočni prospekt", pregledni izbor nekaterih najznačilnejših zvočnih primerov naše etične ustvarjalnosti.

BANJALUKA - Več kot 150 znanstvenih in družbeno-političnih delavcev iz vse Jugoslavije je v Banjaluki na znanstvenem posvetovanju z naslovom "Narodnostno vprašanje o jugoslovanski teoriji in praksi" poskušalo z različnih vidikov osvetliti velikanski prispevek, ki ga je reševanju narodnostnega vprašanja prispeval Edvard Kardelj.

LJUBLJANA - 9. novembra so s priložnostno slovestnostjo pri Hrušici označili začetni del na pomembnem prometnem objektu, tako imenovanem Karavanškem predoru, na meji med Jugoslavijo in Avstrijo. Slovesnosti so se udeležili avstrijski kancler Bruno Kreisky, predsednik koroške deželne vlade Wagner, predsednik jugoslovanske vlade Veselin Đuranović in predsednik slovenske vlade dr. Anton Vratuša.

REKA - Največja angleška turistična agencija "Thomson Holiday" iz Londona bo po dveh letih zastoja v začetku prihodnjega leta spet začela pošiljati turiste v Jugoslavijo. Direktor te agencije te dni obiskuje nekatera turistična mesta v Sloveniji, Istri, na Kvarnerju in v okolici Dubrovnika, po tem pa naj bi podpisali pogodbo, ki bo pravzaprav pomenila povratek angleških turistov v Jugoslavijo, vsaj v večjem številu. Prve skupine Angležev bodo prišle že po novem letu.

LJUBLJANA - 8. novembra je bila na velikem odru Drama premiera gledališke komedije "Profesor Klepec" Ferda Kozaka, slovenskega dramatika, esejista, ki je večji del svojega literarnega dela napisal v času med obema vojnoma. Tokratna uprizoritev je tretja predstavitev tega dela v Drami; po režiji Bratka Krefta v sezoni 1939-40, Vladimirja Skrbinska v sezoni 1950-51, jo je sedaj pripravil mladi slovenski režiser Janez Pipan.

DEVET
DEFINICIJ

Kaj je delovna spretnost?

Delovna spretnost je, da se spretno izogibaš čelnemu trčenju z delom.

Kaj je delovna disciplina?

Delovna disciplina je vztrajanje na delovnem mestu tudi če nimaš dela.

Kaj je organizacija dela?

Organizacija dela je, da pri mizi, preobloženi z delom, ničesar ne napraviš.

Kaj je team?

Team je skupina oseb, ki druga na drugo čakajo, da bo že kdo kaj storil; in če že kdo kaj stori, običajno ni sprejemljivo.

Kaj je moč besede?

Moč besede je nemoč molka...

Kaj je sprejemanje sklepov?

Sprejemanje sklepov je tiho upanje, da se bodo med izvrševanjem sklepov pojavile objektivne težave.

Kaj je soglasje?

Soglasje je nepripravljenost, boriti se za pravilnost svojega mnenja.

Kaj je sporazum?

Sporazum je akt, ki je predvsem zato, da nihče ne more trditi, da še nikoli ni ničesar prekršil.

Kaj je minulo delo?

Minulo delo je tisto obdobje, ko nam pri doseganju delovnih uspehov ni bilo enakega.

Japonci sami
bogatijo uran

OKAJAMA,

- V Okajami, kakih 400 km jugozahodno od Tokia so včeraj odprli prvo japonsko eksperimen-

talno postajo za obogatitev urana. S polno kapaciteto bo začela delovati leta 1981; takrat bo proizvedla dovolj obogatene urana, da bodo lahko napajali nuklearno centralo s kapaciteto 500.000 kilovatov.

KANADA - Tom Ložar, doktor literarnih znanosti univerze v Torontu, predavatelj na Vanier Collegeu v Montrealu, je v Društvu za primerjalno književnost Slovenije predaval o svojih pogledih na družbeno angažirano literaturo današnjega Quebeca, ki je v kulturno političnem pogledu trenutno najbolj razgibana kanadska provinca. Obravnaval je vzporedni razvoj francoske in angleške literature v Kanadi, to je posebno dinamiko dvojezičnega kanadskega literarnega dogajanja.

МОЖЕ ЛИ ЧОВЕК ПОБЕДИТИ ИНСЕКТЕ И ГЛОДАРЕ?

Фараонски живот сићушног жуће

Древна филозофска изрека да је све што је шупље празно — више као да не важи. Није је побио нико од нових мислилаца већ једна врста инсеката која је, по многим особинама, мудрија од целе чете

ти мрави су једноставно и мудро искористили једну ружну људску особину: кад је цео свет постао умногоме велика депонија — људи су бацали и бацају разне отпатке свуда око себе — мрави су дошли на готову и богату

Иако минијатуран, нути мрав је највећи осувајач на свету!

научника који испитују њихов живот. Све што је шупље данас је пуно — жутих мрав.

Овај сићушни трудбеник, пословично вредан, упоран, досадан и љут, за даје људима који живе у савременим, и не само таквим, становима више главобоље него наоко много важнији и животијни проблеми. И мада је велик свега неколико милиметара, о жутом мраву је досада написано мноштво научних студија, књига, новинских чланака, постојао је јунак у неким цртаним филмовима, а сви ма који су муку мучили с њим — средство да се заплаше деца, страшније и од вука, бабарог, вукодлака.

Да ли је оправдана толика повика на малецног жутог мрав?

Цео свет — велика депонија

Овог жућу називају још и фараонским мравом (лат. *Monomorium pharaonis*) јер се сматра да је у наше поднебље, бродовима, или једноставно на крилима ветра, стигао са жарког песка Египта и долине Нила. Најзад, у папирним свизицима спомињу га и староегипатски хроничари и научници, напомињући да су велику главобољу задавали чак и мртвим фараонима у њиховим раскошним гробницама.

Данас је у свету тешко наћи квадратни километар без жутих мрав. Иако свој мрављини педигре и лозу вуку из врелог поднебља, а и данас су најчешћи у топлим становима и кућама, прилагодили су се свим климама, свим меридијанима и географским ширинама, и за многе људе постали симбол напасти, досаде, неуништивости и упорности.

Међутим, када би ти исти људи мало пажљивије посматрали живот ових малих напасника, дошли би до једноставног закључка. Чак би се дивили мрављој „памети“, као што се толико пута диве кад га виде да јуначки вуче или носи терет десетинама пута тежи од свог наоко крхког и нејаког телашца. Јер жу-

трпезу и више их нико није могао отерати. Тако је човек још једном врло скупо платио и плаћа своју несмотреност и непромишљеност.

Инсектолози, биолози, лекари, стручњаци за отров и тровање, хемичари, па чак и социолози и психолози ухватили су се за главу и покушали да измисле неко антимрављин средство. Тако је настао „Мравовицид“ и на стотине различитих инсектицида, спрејева, „бумова“... Међутим ништа од свега овог за жуће мраве није било иста бум, или је то био бум у празно. Они наставаљају мрављин живот, живећи фараонски свуда око нас, па чак и у пеленама беба! Специјализовали су се за болно уједање, незадрживи свуда где науме да дођу и прођу.

Совјетски научници су утврдили да је у масовним епидемијама великих болести, једне од најтежих болести уопште, велику улогу као преносник одиграо баш овај инсект. Пре ма томе, жути мрав није нимало поштован, као што је понекад представљен у цртаним филмовима и причама за децу.

Да ли онда има било какве одбране од овог опасног напасника?

Као да и сами желе да живе у модерним, светлим становима, освајајући муњевито и незадрживо чак и врхове двадесетоспратних солитера, жути мрави су запосели и сасвим потчинио себи много нових градова и насеља у целом свету, па и код нас. Иако је људима живот у тим местима био заиста загорчан, јер су мрави свуда око њих, чинили су и чине грешку за грешком. Мада се пословично каже да су „сложни и раде к'о мрави“, људи су превидели и заборавили да се против упорних жућа мора борити — сложно.

Необичан поклон суседу

Научници су успели да у лабораторијама начине отрове који су за мраве убитачнији од њихове мравље киселине. Али, неопходно је иселити целу кућу или солитер, заговорити је и стручно за-

Један Новобеограђанин је веровао да је довитљивији од мрав, па је све четири ноге стола ставио у лаворе с водом. Али сутрадан...

тровати. И — мрави ће отићи да праве друштво својим фараонима.

Међутим, ако се дезинсектује само један, стан напасници ће се, својим и само њима знаним кана-

лима и путевима, једноставно преселити код комшије, у суседне просторије.

Иако људи покушавају да се ових необичних уљеза ослободе на све могуће начине, као побед-

ници, на жалост, готово увек излазе неуништиве жуће.

Један становник Новог Београда, који је свако јутро на хлебу и другој храни, налазио гомиле мрав, досетио се оригиналног трика, сигуран да је најзад дошао крај његовим мукама. Хлеб и намирнице ставио је на сто наред себе, а сваку ногу стола уронио у лавор с водом, јер мрави баш не воле да се купају.

Спокојно је отишао да спава, а кад је ујутру погледао на свој „изум“, дошло му је да заплаче: цео сто са храном опет је био

прекривен гомилом мрав. Како?

Врло једноставно: жуће су се у колони један по један ноћу попели на зид, затим на плафон и одозго, из птичје перспективе, као камиказе пикирали тачно на сто! Човек је опет био надмудрен.

Старије, искусне домаћице тврде да ипак имају ефикасан рецепт против жутих мрав: у свако доба потпуно чист стан, а храна и отпади спремљени на сигурно и добро затворено место. Кад се обезбеде овакви услови, уљези ће отићи.

Међутим, ова врста инсеката не напада само храну и отпатке већ и људе, најчешће на спавању, а највише — бебе. Пренеране мајке су ујутру, кад преповијају бебе, откривале мноштво жутих мрав у дечјим пеленама, а на нежној кожи првене тачкице, уједе испуњене опасном мрављом киселином. Ови насртљивци на рочице нападају очи и уста где лакше долазе до сокова из нашег тела. А кад се зна да се крећу по најпрљавијим местима, где све врх од клица разних болести, може се замислити колика је опасност од жутих мрав.

Понавља се, дакле, иста прича као код неких других врста напасника, редимо глодара или бубашваба, комараца и мува: да је чистоћа заиста пола здравља и да није превазиђена фраза, пример су и фараонски мрави.

КАКО ЈЕДУ КИНЕЗИ

БРЗИ ШТАПИЊИ

ТО ШТО НАМ ВЕШТИНА БАРАТАЊА КИНЕСКИМ ШТАПИЊИМА ИЗГЛЕДА ИСУВИШЕ КОМПЛИКОВАНО, НЕШТО КАО ПОКУШАЈ ДА СУПУ ЈЕДЕМО ВИЉУШКОМ — ИПАК ЈЕ САМО ЗАБЛУДА.

Ако вам на сто доспе здела правог кинеског јела, а ви одлучите да је као и сваки Европљанин испразните европским прибором за јело — ножем, виљушком или кашиком, оно ће изгубити много од свог оријентал-

ног укуса и дражи. Прави гурмани и љубитељи да лекоисточних специјалитета рећи ће вам да је то исто као да јело нисте ни окусили.

Дакле, штапићи су обавезни.

Источњаци кажу, са њима је и брже. Незгодни штапићи у кинеском се зову *hwai-tze* што у преводу значи: мали брзи дечаци. Са мало стрпљења и вежбе и у нашим европским рукама „мали дечаци“ могу постати брзи. Ево како:

Пре свега, ухватите штапић тако да лежи између палца и кажипрста, а да при том врхови ова два прста остану слободни. Крај који служи за захватање хране при том се ослања на трећи прст, близу јагодице.

Вежбајте прво мало на тај начин што ћете штапић чврсто стегнути истовременим притискањем палца и трећег прста. Ово је положај који штапић не мења ни у току јела.

Када сте овим овладели, можете да пређете и на други штапић кога ћете придржавати вршцима палца, кажипрста и средњег прста. Он је тај који ће обавити највећи део посла јер се његовим покретањем захвата храна. Покушајте сада да врхом овог покретног ударате у врх непокретног, првог, штапића.

Ако сте и ово савладали, све што још треба да урадите је да овим необичним прибором захватите делић хране и да га пренесете устима. Ако вам се у току оброка положај штапића поремети, изравнајте их тако што ћете њихове врхове ослонити на површину тањира.

Не много тешко и компликовано. Али чак ће вам и Кинези признати једно — мало теже иде када њима треба захватити пиринач. Баш због тога, када је на реду пиринач (а на реду је свакодневно), зделеци у којима се налази ова, по штапиће незгодна, храна, Кинези приносе врло близу усана, а затим је њима једноставно убацују у уста.

А да се ипак не бисте обесхрабрили, чак и Кинези морају ипак прво да савладају ову вештину. Деца тако почињу служећи се посебним штапићима чији су врхови заострени. То им умногоме олакшава посао — уместо да захватају, они храну набадају. Али то је привилегија само оних најмлађих.

